

העם

רוח צוננת

זה עתה מורקו הארגונים מן האניה, בחשכת לילה. החיילים הבושי כובעי הגרב הצטופפו מסביבם. בתוכם נתגלו רובים חדשים, מב- ריקים מתחת לשכבה העבה של גריו. לב החיילים היה טוב עליהם: הם ידעו שרובים אלה, שעברו את המצור, יעזרו להם לצאת לפעולה הגדולה הראשונה של המלחמה: פעולת נחשון. יחד עם השמחה נחרת בלבם שם המדינה ששלחה את הרובים הגר- רלים: ציכסולובקה.

יזה היה בראשון לאפריל, 1948. באותו יום הייתה הרפובליקה העממית הצ'כוסל- בקית המדינה הפופולרית ביותר בארץ-יש- ראל.

השכוע עברה רוח צוננת על פני הארץ. המיתה בכפור וזכרונות רבים שחימו את הלבבות. במקומם עלו על פני ההכרה האלו- מית וזכרונות אשר רבים קיוו שישכחו לעו- לם: וזכרונות של משפטים בהם הואשמו יהודים ברצח ילדים נוצריים כדי לאפות בדמם מצות לפסח.

בבית הקברות סרוטוקולים צעירי רים רבים שגדלו במדינה השלו את עצמם שגורל בני הפורה היהודית שוב אינו מענין אותנו יותר מאשר גורל הקולות בסין והי- כושים בקונגו. השכוע נכחו, לתמהונם, לדי- עת שטעו בהערכת עצמם: הדם היהודי בעורקיהם הודיע על קיומו. והדם הזה הת- חמם בחימה.

אותה שעה עמד באולם אשר בבית הסדר של פראג רודולף סלאנסקי, שחרחר וחיוו, קרא בקול רופף את רשימת פשעים, כשב- ראשם התמיכה בקשר יהודי בינלאומי לשב- ירית הרסובליקה העממית הצ'כוסלובקית. למ- ען קשר זה גירש את הנוצרים מעמדות ה- ממתח והכניס במקומם יהודים, קיים יחסים עם אהוד אבריאלי, ראש משרד האוצר היש- ראלי שהיה ציר בפראג, איש השומר הצעיר לשעבר, ותקף הפמליה, האחראי לפעולות הזנזנים הישראלים שעזרו לארגון המחתרת הצ'כוסלובקית.

יתכן שבעיני השופטים בפראג לא הייתה הודאה זו שונה מהודאות אחרות בהן הודו מהגיהים קומוניסטיים שסרחו. אולם בלבם של יהודי וזלל האור האדום המבשר סכנה לאור מית. הסיפור על קשר יהודי בינלאומי מזכיר יותר מדי סיפורים נושנים על קשרים כאלה, שמטרתם הייתה להצדיק את דיכוי היהודים - תחילת בדי המאה השמונה האנטי-יהודית כנית ברוסיה, אחר בידי האנטישמנים המטור- רפים של היטלר. הפרוטוקולים של זקני ציון נולדו, לפי האגדה, בבית-הקברות של פראג.

בנים רחוקים. רחש של טרגדיה עמו- קה עוד יותר עבר על פני ישראל כשהופיעה באולם בית המשפט דמות קרובה יותר מא- שר סלאנסקי ואחד עשר חבריו היהודיים שעל ססגל האשמים. מרכזי אורן, חלוץ משק בשר ודם, נשוי לאשה החיה במשק, ידוע לאלמים בארץ. כאשר שידר ברדיו פראג את ההודאה המדימיה, החורצת את גורלו האישי של האדם שהיה אחד התומכים הוצי- כיים של הגוש הסובייטי במדינה, שליח ועד

השלום, ירדה מהלומה חסרת-תקדים על ראש מפלגתו, מפ"ם.

מכה זו ירדה דוקא בשבוע בו הגיעה ה- תעמולה הפרו-סובייטית בישראל לשיא חדש: בפניה אחת התארגנה פעולה ציבורית גדולה למען שני יהודים אמריקאים ש- ריגלו לטובת ברית המועצות (ראה להלן). עשרות נשים מכובדות השתתפו בעצרת תל- אביבית למען השלום, הליגה לקשרי ידידות עם ברית המועצות הקימה תערוכה יפה ב- מועדנה הגדול החדש.

משפטי הטיהור הגדולים בשנות ה-20 עלו למתנה הקומוניסטי הבינלאומי באבדן אלפי אינסולקטואליים מסוגו לא ארתור קסטלר, משפטו של רודולף סלאנסקי עלול לעלות בידידות רבבות יהודים, שזכרו עד כה כי ברית המועצות הייתה המדינה הראשונה ב- עולם שהסכה את המלחמה באנטישמיות ל- תסקיד המדינה, ראו בה את הגיגור המוחלט למחלת-הרוח הנאצית.

כמו תמיד בהיסטוריה, גם בנים שהתרחקו מאד חוזרים אל העדר כשנשמעת היללה ה- מחלחלת של הזאב האנטישמי.

מפלגות

ברצוף של פושע

מעולם לא חיכו אנשים כה רבים בחדרה כה רבה לגיליון אחד של עתון, כשם שחיכו רבבות להופעת גליון על המשמר ביום הרא- שון. כי בו היה צריך ליפול הפור: התפנה מפ"ם עורף למרדלי אורן - או לברית- המועצות?

כשפתחו בידים רועדות את הגיליון, הפ- ליטו רבים אנתה של רוחה: היה זה מאמר לוחם והוקפני, ברוח המאמרים שצינו עם את העתונות העברית בימי המאבק בבריטים. רעם על המשמר: "הציונות הייתה והינה תנועה המוליכה את העם המסור והגדוד ביותר בתולדות האנושות לשיחור לאומי וסוציאלי בדרך של עליה, קיבוץ גלויות..." הייתה זאת הכרזת מלחמה על עמדת פראג, רושה (וכנראה גם מוסקבה), שהכריזו על הציונות כשלעצמה כעל פשע לאומי.

אחר עשה על המשמר מעשה מרומם: הוא נטל על עצמו ועל מפלגתו את מלוא האח- ריות לפעולות מרכזי אורן, שהוא, לפי רדי פראג, "מרגל בינלאומי, בעל פרצוף של פר- שע..."

המכה החוזרת. לא היה ספק כי מפ"ם הגיעה נקודת מפנה בדרכה. משך חודשים רבים נמנעו אנשי הקיבוץ מאאוחו מפלג את המפלגה, מתוך תקווה אחת ויחידה: שאנשי הקיבוץ של השומר הצעיר יתמכו בהם, בשעת-משבר האמיתית, נגד הקומוניס- טים המוסלגים בעיר, אנשי משה סנה. מקור התקוה: הקומוניזם האמיתי מחייב הודעות פנימית מוחלטת עם מוסקבה, דבר שאינו מתאים לאופיים של בניו הקיבוצים, בעלי הרוח האלואמית העצמאית.

השבוע קם מאיר יערי, שרף הקומה ובעל המראה החולני, שרבים סברו כי נדחק מזמן לפינה על ידי משה סנה, הוכיר במהלומה מוחצת אחת כי לבה של מפ"ם עודנו פועם בקיבוץ. תוך שיתוף פעולה עם אנשי לאח- דות העבודה דחק עתה את משה סנה לפינה, השאיר אותה במיעוט. המאמר הראשי, וה-

החלטה שבאה בעקבותיה, הייתה תוצאת ברית קיבוצית זו.

עמדת המפלגה הקטינה את עוצמת האסון הנפשי שהיה יורד, בלעדית, על מפ"ם. אולם בעיני משה סנה היה אסון זה קטן בהרבה מן האסון השני, שירד עתה על המפלגה: ניתוק מעשי מתנה הסובייטים, אשר בנצ- חונו כרוך, לדעתו, גורל המפלגה.

הממשלה

זר פרחים בלי נקודות

לאחר עשרה חודשי גלות קרה, עמדה המפ" לנה הפרוגרסיבית לתזור לממשלה. כדי לר- צור רוב כל שהוא בכנסת, הסכים ראש ה-

אהוד אבריאלי אור אדום: סכנה

ממשלה למסור לה שני כסאות ליד שולחן הממשלה בכנסת - כסא שר המסחר והתע- שיה, שישא את משקלו של ישעיהו פורדר, וכסא ששום תיק לא יהיה מחובר אליו, אך שיה, שישא את משקלו של ישעיהו פורדר, יבחר לנשיא.

לכבם הפרוגרסיביים היה טוב עליהם. הם ידעו שצעדו הראשון של שר המסחר והתעשייה החדש יוכה לפופולריות עצומה: ביטול הפיקוח והקיבוצ של בגדים ונעלים. על נקודה זו הוסכם בפירוש עם ראש ה-

ממשלה. אולם החשבון נערך בלי בעל הבית (ה- נוכחי) במשרד המסחר והתעשייה. הרהר דוב יוסף: אם אפשר לעשות מעשה אהוד על הבריות, מדוע יעשה על ידי הוולח? הרי דרו וביטל את הקיבוצ בעצמו. ואילו המעשה הפחות אהוד שעמד על סדר היום, העלאת המחירים של שורה של מצרכי מזון, השאיר בלב שקט לבאים אחריו.

איש לא יכול היה לכעוס על השר על מעשהו. פניו היו מועדות למשרד שאינו יכול לעשות הרבה מעשים אהודים: משרד האוצר.

הכנסת

גורד הרחובות

הכנסת הייתה שקועה באחת מישיבותיה המשעממות ביותר, כאשר הגיע לאוניה קול המולה קרבה. אחדים מן הצירים הצעירים יותר ניסו לגשת אל התלונות. אולם החתיר קים, המקסידים על כבוד הבית, סילקו אותם חיש מהר. במזנון שמר פנחס רוזן בכבודו ובעצמו על כך שאיש לא יגש אל החלון הקרוב אליו.

בחוף עמדו שוטרים, מהם שנים רכובים על סוסים, כשבידיהם שוטים ארוכים, חיכו למהפכה שהודיעו על בואה. הייתה זאת מה- פכה מיוחדת במינה. חייליה לא היו פועלים מזירעב, שביקשו עבודה ולחם. הם לא היו גם סירוריסטים משוחררים, שבאו להזכיר את דבר קיומם. הם היו בני מעמד שעוד לא חולל מימיו מהפכה בעולם: מעמד בעלי- הבתים.

ליגלג חבר כנסת פועלי: "רחוב ריינס 52. רחוב בן-יהודה 184 ורחוב שלום עליכם 13 יוצאים לקרב" ו אולם ברחוב לא שררה אוריה הומוריסטית. השוטרים, שנצטוו לפעול נגד מפירי חוק חסינות הכנסת (שנתקבל במיוחד למקרה כזה) דחפו את בעלי הבתים בצורה בלתי-בעל-ביתית ביותר, אסרו אחדים מהם.

חיידקים יזרמו. צרותיהם של בעלי הבתים התחילו לפני תריסר שנים, כאשר

הקפיאה ממשלת המנדט את שכר הדירה. עד אז הספיקו להשיג את תואר המעמד ה- בלתי-חביב ביותר על הבריות. דייר שאהב את בעל ביתו היה גריר כאדם הנושך את כל- בו. בימי המשבר הקשים מאז פרוץ מלחמת חבש ועד פרוץ מלחמת העולם השנייה, ראו המועלים בלב כואב כיצד זרם חלק ניכר משכרם הועום לכיסיהם של בעלי הבתים, מבלי שיזכו אף בחיוך מתוק של תודה.

כאשר הוקפא השכר, נהפך הגלגל. הדייר רים החלו רוכבים על בעלי בתיהם כשם שאלה רכבו עד אז על דייריהם. תוך תריסר שנים עלה שכר הדירה לעל הממוצע פי 15, אילו שכר הדירה לא עלה אפילו פי שנים. בעלי הבתים היו המעמד היחיד שרכשו הופ- קע למעשה. הם התנקמו על ידי קומביניציות של דמי מסתה, ועל ידי אי הקמת בתים חדשים.

כל זה לא הספיק כדי להפוך את בעלי הבתים למהפכנים. אדם המשקיע את כספו בבית דומם הוא מטבעו שמרגי טיפוסים מהפכניים יותר מונים לבורסת הנהל. אך גם סכלנותם של בעלי הבתים סקעה כאשר ביקשה הממשלה להטיל עליהם מס רכוש עבור הרכוש שהם חדלו זה מכבר להיות ממנו.

אולם שום מהפכה אינה מצליחה בלי אה- דת ההמונים, של הדיירים. מים רבים יורמו בירקון לפני שדיירי ישראל יתחילו לחבב את בעלי בתיהם.

תורת האומה

פרג אדום

בשוחות של כל מלחמה חולמים החי- לים על עולם שכולו שלום. בהידום קול התותחים מנסים החיילים המשתחררים להו- שיט יד איש לרעהו, למנוע מלחמה עתידה. והו דרך הטבע - עז למלחמה הבאה.

ב-27 לנובמבר 1949 התגשם שוב אהוד חלום. הוקמה פדרציה עולמית של החיילים המשוחררים, אליה הצטרפו ברבות הימים ארגונים המציגים 17 מיליון חיילים משוח- ררים ב-14 מדינות. אולם חלום השלום היה חלקי בלבד: לא הצטרפו לארגון זה ארגוני החיילים של ברית-המועצות וארצות הדמו- קרסיה העממית.

השבוע, ביום השנה השלישית, יחוגו ה- חיילים המשוחררים במחצית המערבית של העולם (כולל מדינת טיטו) את חגם, תחת סמל הפרג האדום, מזכרת לשדות הקטל של בלגיה בהם נקבר, במלחמת העולם הראשונה, מייסב הנוער של אירופה המערבית. החיילים המשוחררים בישראל יצטרפו אף הם לחג זה, יבקשו לנצלו כדי לאסוף כסף להקמת בית הבאה בהררה, על מגוש שנתהם על ידי חיים וייצמן, זמן קצר לפני מותו.

מיעוטים

ליאספ"ם

המלה הערבית וואקפ פירושה לעמוד. קרן הוואקפ היא קרן העומדת, להלכה, לרשות העדה המוסלמית כדי לקיים את שרותיה הסו- ציאלים. המעשה שונה במקצת. בימי המופ- תי, חג אמין אל חוסייני, עמדה הקרן לר- שות הועד הערבי העליון, שהשתמש בה ביד רחבה כדי לקיים את פעולותיו המדיניות. מאז הוזמן הועד הערבי העליון על ידי חילי צה"ל להקים את משכנו מעבר לגבול, עומד הוואקפ לרשות האפוסטרופוס על נכסי הנסקי- דים. האפוסטרופוס אינו חייב דריח לאיש, וב- ודאי לא לאיש שגולד להורים ערבים. לכן אין 120,000 מוסלמי ישראל יועים: (א) מה ערך רכוש הוואקפ השייך להם, (ב) מה נעשה ברכוש הזה.

הם החליטו שיש לעשות משהו. משהו זה לא יתכן בלי אחרות. לכן החליטו לעשות אחדות, קיימו לצורך זה בקולנוע יחיעם, עכו * כינוס של נכבדים ערבים בלתי נבחרים. אולם אחדות המוסלמים היא דבר עדין ביותר. אין היא סובלת טלטולים. כי נכבדי הערבים ברובם אנשי מפלגות, והם מתחיד סים אל מפלגותיהם ברצינות יתרה. ואם כי כל אחד רוצה באחדות, הרי כונתו בעיקר לאחדות שלו, ומרוב האהודיות קשה הישיבה בצותא.

הכינוס התחיל בשקט. טארה חמאד, הקא- די של יפו, התלונן שממשלת המנדט הייתה טובה מממשלת ישראל שאינה מניחה למוס- למים לנהוג לפי דתם, יצא בחריפות נגד שויון האשה, חוק הירושה ושאר התועבות. אולם השלוה הופרה כשקם רוסטום בסטוני, הח"כ המפ"מי הצעיר והיצע לנסח הצהרה פומבית נגד ההפליה הנוצית ובעד סולידריות עם שאר העדות והמעמדות המדוכאים במדי-

על שם יחיעם וייף, איש התנגה שנהרג בפעולת גשר אויב.

